luovat | LUOVAN TYÖN TEKIJÄT JA YRITTÄJÄT

3.5.2024

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Lausunto Valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2025-2028

- Luovat alat ovat erittäin huolissaan kulttuurin ja taiteen valtionavustusten leikkauksista.
- Erityisesti tahdomme kiinnittää huomioita suunnitelmiin leikata yksityisen kopioinnin hyvitys puoleen nykyisestä.
- Sillä on merkittäviä negatiivisia kerrannaisvaikutuksia mm. maakuntien tapahtumatarjontaan ja kulttuurihankkeisiin sekä myös suoraan yksittäisten taiteilijoiden toimeentuloon.
- Lisäksi on syytä muistaa, että hyvitys perustuu EU-direktiiviin, eikä sen taso ole jäsenmaan vapaasti päätettävissä

Kiitämme mahdollisuudesta ottaa kantaa Valtioneuvoston selontekoon julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2025–2028 (viite: VNS 2/2024 vp).

Luovalla alalla on erittäin vakava huoli kulttuuriin ja taiteeseen liittyvien valtionavustusten leikkausten vaikutuksista sekä yksityisen kopioinnin hyvityksen määrärahatason puolittamisesta. Nämä leikkaukset ovat erittäin vahingollisia luoville aloille.

Kiinnitämme tässä lausunnossa erityisesti huomioita yksityisen kopioinnin hyvityksen puolittamiseen.

Direktiiviin perustuva lakisääteinen hyvitys

Yksityisen kopioinnin hyvitys on lakiin ja Suomea velvoittavaan direktiiviin perustuva rahallinen korvaus luovan työn tekijöille siitä, että jokainen kansalainen saa kopioida laillisia teoksia omaan yksityiseen käyttöönsä.

Hyvitys perustuu tekijänoikeutta koskevan tietoyhteiskuntadirektiiviin (2001/29/EY). Sen mukaan jäsenvaltiot voivat säätää poikkeuksista tai rajoituksista kappaleen valmistamisesta yksityiseen käyttöön ”edellyttäen, että oikeudenhaltijat saavat sopivan hyvityksen”.

Hyvityksen taso ei ole vapaasti valittavissa. Sivistysvaliokunta on mietinnössään 14/2014 vp todennut: *”Hyvitysmaksu ei ole tavallinen harkinnanvarainen kulttuurimääräraha, sillä direktiivin tarkoittama "sopivan hyvityksen" käsite rajaa hallituksen mahdollisuuksia harkinnanvaraisesti vähentää määrärahaa esimerkiksi valtiontaloudellisten yleisten säästötarpeiden vuoksi.”*

Yksityisen kopioinnin haitta tutkittu

Luovat ry tilasi vuonna 2018 Taloustutkimukselta objektiivisen selvityksen yksityisen kopioinnin aiheuttamasta haitasta.

Taloustutkimuksen mukaan yksityisen kopioinnin aiheuttama haitta tekijöille ja muille oikeudenhaltijoille erityisesti myynti- ja striimaustulojen alenemisena vuonna 2017 oli 32–44 miljoonaa euroa.

11 miljoonan euron hyvitys korvaa tästä vahingosta vain 25–34 prosenttia. Sivistysvaliokunta on todennut lausunnossaan (SiVL 10/2018 vp, s. 17), että Taloustutkimuksen ”arvio on suuntaa antava, mutta se osoittaa selkeästi, että yksityisen kopioinnin aiheuttama haitta oikeudenhaltijoille on erittäin merkittävä.”

Hyvitys ollut tasoltaan vaatimaton tähänkin asti

Opetus ja kulttuuriministeriön teettämät tutkimukset osoittavat kopioinnin määrän pysyneen jokseenkin samana vuodesta 2018 lähtien. Yksityisen kopioinnin hyvityksen määrä on nykytasolla noin 5 senttiä/kopiointikerta.

Koska hyvitys ei nykyisellä tasollaan ole kohtuullinen korvaus yksityisen kopioinnin aiheuttamasta haitasta, hyvitystä ei tule alentaa.

Hallituksen kehysriihessä esitetty yksityisen kopioinnin hyvityksen puolittaminen 11 miljoonasta eurosta 5,5 miljoonaan euroon on perusteetonta ja erittäin vahingollista.

Merkittävät vaikutukset ympäri Suomea

Osa yksityisen kopioinnin hyvityksestä menee suoraan tekijöille ja taiteilijoille, osalla taas rahoitetaan kulttuurin edistämiskeskusten toimintaa. Tällaisen tukitoiminnan leikkautumisella olisi merkittävät vaikutukset Suomen kaikissa osissa.

Hyvitystulojen puolittamisella olisi erittäin merkittävät vaikutukset esimerkiksi AV-alan edistämiskeskuksen AVEKin ja Musiikin Edistämissäätiö MES:in tukitoiminnalle, joilla mahdollistetaan suuri määrä konserttitarjontaa, tapahtumia ja hankkeita ympäri Suomen.

Tämä leikkaus iskiksi kipeästi koko toimialaan, joka on vasta ollut toipumassa koronarajoituksista.

Espoossa 3.5.2024

Laura Kuulasmaa
Puheenjohtaja

Lauri Kaira
Edunvalvontajohtaja

Luovan työn tekijät ja yrittäjät ry:n jäsenjärjestöt ovat:

- Audiovisual Producers Finland – APFI ry
- Avate -Audiovisuaalisen alan tekijät ry
- Gramex äänitemusiikin tekijänoikeusjärjestö ry
- Kirjallisuuden tekijänoikeusjärjestö Sanasto ry
- Kopiosto ry
- Musiikkituottajat – IFPI Finland ry
- Suomen elokuvatoimistojen liitto ry
- Suomen Musiikkikustantajat ry
- Suomen Muusikkojen Liitto ry
- Suomen Säveltäjät ry
- Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto ry
- Suomen Musiikintekijät ry
- Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry – TTVK
- Kuvasto visuaalisen alan taiteilijoiden tekijänoikeusjärjestö ry